

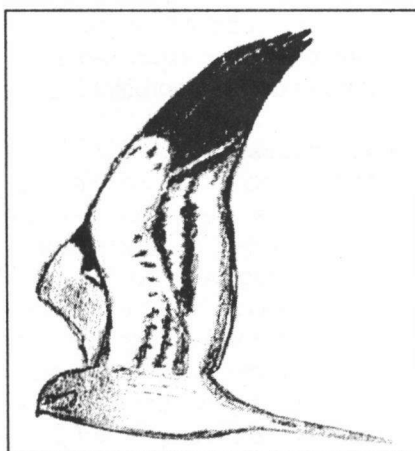
Het lijkt er op dat maatregelen die de grauwe kiekendief moeten beschermen dermate succesvol zijn dat het aantal waarnemingen van deze bijzondere soort weer toeneemt.

Guus van Duin

De wonderbaarlijke herrijzenis van de grauwe kiekendief

Eind jaren tachtig was hij eigenlijk opgegeven: de grauwe kiekendief - een sierlijke roofvogel - zou het als broedvogel niet lang meer maken in Nederland. In minder dan tien jaar was het aantal broedpaartjes teruggelopen van 50 (1979) tot 4 (1987). Ooit kwam 'het vliegende potlood' op veel plaatsen tot broeden. Heidevelden, ruigtes en duingebieden boden daartoe ruimschoots gelegenheid. Maar veel natuurlijk biotoop werd ontgonnen en gladgestreken. De soort zocht een laatste toevlucht in uitgestrekte landbouwgebieden, met name in Groningen. In de rest van Europa is de stand ook vrijwel overal teruggelopen.

Een menselijke maatregel, braaklegging van overtollige landbouwgrond, bleek in Groningen een positief effect op de stand te hebben, evenals op die van andere 'landbouwvogels', als kwartelkoning, gele kwikstaart en veldleeuwerik. Ook akkerrandbeheer (of eigenlijk het achterwege laten van beheer), waar veel agrariërs aan meedoen, lijkt zijn vruchten af te werpen, hoewel harde bewijzen omtrent de oorzaak van de toename nog niet geleverd zijn. Vooral nestbescherming - vogelaars zoeken de nesten op, landbouwers maaien er keurig

Grauwe kiek Tekening: Ruud van Beusekom

omheen - lijkt een belangrijke succesfactor. Op dit moment wordt gewerkt aan een Soortbeschermingsplan, waarin op het welzijn van de grauwe kiekendief toegespitste maatregelen worden vastgelegd.

Ieder jaar is het weer spannend hoeveel grauwe kiekendieven uit de winterkwartieren in Afrika en het Middellandse Zeegebied terugkeren. In 2000 telden professionele vogelaars alsmede vrijwilligers in drie kerngebieden: Noordoost-Groningen (31 paar), Flevoland (6 paar), en Lauwersmeer (de enige min of meer natuurlijke biotoop: 7 paar). In Groningen lagen de meeste nesten in wintertarwe (15) en luzerne (12). De afgelopen drie jaar is heel Nederland door duizenden vrijwilligers on-

der de loep genomen ten behoeve van een nieuwe broedvogelatlas. Buiten de genoemde gebieden zijn door Sovon Vogelonderzoek Nederland geen grauwe kiekken aangetroffen.

Predatie

Slecht weer heeft extra sterfte onder de nestjongen tot gevolg. Het gebeurt dan ook zelden dat die allemaal (maximaal bevat een Nederlands nest 6 eieren, gemiddeld 3,5) uitvliegen. Soms worden nesten niet op tijd gevonden, en dus uitgemaaid. Ook vindt predatie door andere roofvogels en vossen plaats, terwijl ook nog steeds menselijke stropers nesten uithalen. Zelf eten grauwe kiekendieven vooral veldmuizen, die ook al floreren door de beheersmaatregelen.

In Nederland komen nog twee andere soorten kiekendieven voor. In 2000 was er slechts één plaats waar alle drie de soorten voorkwamen: in de Lauwersmeer broedden ook bruine - en blauwe kiekendieven, met respectievelijk 25 en 3 paar.

Overgenomen uit dagblad Trouw, 10 november 2000.